

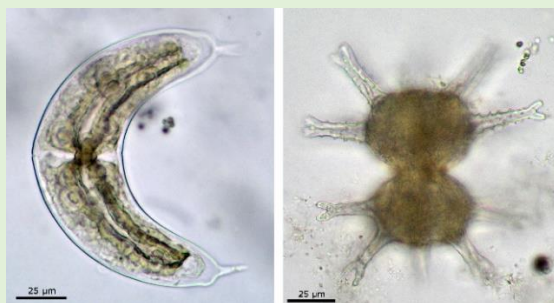
Mijn mooiste monster

Alfred van Geest

asvg@xs4all.nl

Welbeschouwd is monster 1989016 niet echt mijn mooiste monster. Dat zou één van de monsters moeten zijn die ik in Afrika heb verzameld en waarin ik spectaculaire soorten als *Xanthidium calcarato-acuteatum*, *X. sansibarensis* en *Micrasterias sudanensis* heb gevonden, om over die ene cel van *Allorgeia incredibilis* maar niet te spreken. Voor afbeeldingen van deze soorten verwijs ik naar mijn website Digicodes (<http://www.digicodes.info/>). Toch heb ik aan monster 1989016 de beste herinneringen.

In 1989 was ik op vakantie in Canada en heb ik daar de Chilkoot Trail gelopen, een route die tijdens de Klondike Gold Rush (1896–1899) door zo'n 100.000 goudzoekers is afgelegd. De route liep van de kust van Alaska, over de waterscheiding van het Kustgebergte naar de bovenloop van de Yukon Rivier, waar de goudzoekers met ter plekke gebouwde boten naar de goudvelden in de Canadese provincie Yukon vertrokken. Slechts vier mensen zijn van het goud rijk geworden.

Figuur 1. a. *Spinoclosterium cuspidatum*. b. *Staurostrum arctiscon* var. *truncatum*. Foto's © Alfred van Geest.

In 1989 deed ik niets met sialgen en had ik ook geen microscoop, maar ik had toch wat monsters verzameld, zonder idee wat ik daar in de toekomst mee zou doen. Pas in 2003 besloot ik een microscoop aan te schaffen en na een paar Canadese monsters bekeken te hebben, viel mij de enorme soortenrijkdom op, die zo veel groter was dan die van de Nederlandse monsters die ik tijdens mijn stage op de Universiteit had bestudeerd. Ik was verbaasd dat een gebied dat slechts vijf maanden van het jaar geheel vorstvrij is, veel soortenrijker is dan dat uit de gematigder streken in Europa. Van de in Canada verzamelde monsters spande monster 1989016 de kroon. Hoewel gelegen in bergachtig gebied, lag het vennetje waaruit het monster verzameld was, in een relatief vlak gebied, waar de ondergrond bestond uit lemig materiaal dat door gletsjers in het verleden was afgezet. Ik kan mij

alleen nog maar herinneren dat rond het vennetje schroeforchissen (*Spiranthes*) uitgebreid in bloei stonden. Het vennetje was bijna uitgedroogd, maar er groeide nog wel genoeg blaasjeskruid om er een monster uit te knippen. Toen ik 15 jaar later het monster bekeek, was het met het eerste preparaat meteen raak: ik trof een cel aan met het uiterlijk van soorten uit het geslacht *Closterium*, maar met een stekel aan elke uiteinde (fig. 1a). Na de literatuur geraadpleegd te hebben, bleek het om *Spinoclosterium cuspidatum* te gaan, de enige soort uit dat geslacht. *Spinoclosterium cuspidatum* heeft een kosmopolitische verspreiding, is nergens algemeen, maar is nog nooit in Europa gevonden. Dat benadrukt nogmaals de bedreovende soortenarme situatie in Europa. Opvallend waren soorten die aan het begin van de 20de eeuw ook in Nederland zijn gevonden, maar daarna, zover ik weet, nooit meer.

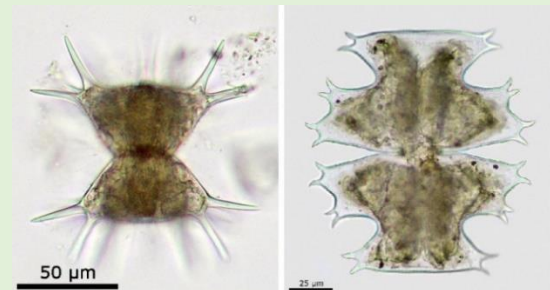

fig. 2. a. *Staurostrum brasiliense*. b. *Micrasterias depauperata* var. *wollei*. Foto's © Alfred van Geest.

Vooral een aantal grote soorten uit het geslacht *Staurostrum* vielen daarbij op: *S. arctiscon* var. *truncatum* (fig. 1b), *S. bicornis* en *S. brasiliense* (fig. 2a). Naast soorten die uit Europa bekend zijn, vond ik ook soorten die hoogstwaarschijnlijk endemisch zijn voor Noord- en/of Zuid-Amerika: *Micrasterias muricata*, *M. depauperata* var. *wollei* (fig. 2b) en *Cosmarium franzstonii* var. *subarcticum* (fig. 3). De laatste soort, die in frontaanzicht oppervlakkig aan *Cosmarium botrytis* deed denken, verraaftte zijn identiteit pas nadat het mij lukte de cel te kantelen (fig. 3). Toekomstig onderzoek zal moeten aantonen of op variëteit-niveau meer taxa als endemisch voor Amerika aangemerkt kunnen worden.

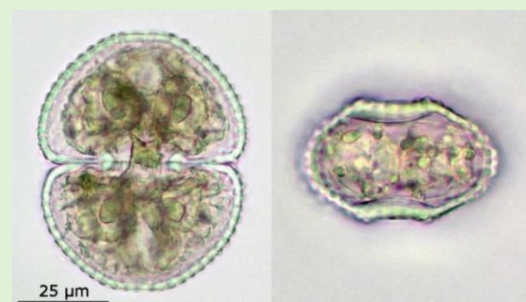

Fig. 3. *Cosmarium franzstonii* var. *subarcticum* (front- en topaanzicht). Foto's © Alfred van Geest.